

INTERNATIONELLA
HANDELSHÖGSKOLAN
HÖGSKOLAN I JÖNKÖPING

Arvsrätt

**En analys av hemvistprincipen i EU:s arvsförordning
och effekten av dess tillämpande i svensk rätt**

Författare:	Jane Azrak
Handledare:	Peter Krohn
Framläggningsdatum:	2015-12-08
Jönköping:	December 2015

Bachelor thesis in businesslaw

Title	An analysis of the domicile principle in the EU inheritance regulation and the effect of its application in Swedish law.
Author	Jane Azrak
Tutor	Peter Krohn
Date	2015-12-08
Subject terms	Inheritance, domicile, international private law, habitual residence

---

Summary

In order to harmonize the international private law and simplify situations of cross-border inheritance, EU has imposed a new inheritance regulation, Regulation (EU) No 650/2012 on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and acceptance and enforcement of authentic instruments in matters of succession and on the creation of a European Certificate of Succession. This regulation governs, among other things, jurisdiction and applicable law in situations of inheritance. The important connecting factor in determining jurisdiction and applicable law is habitual residence. That is why it is important to determine where the deceased person has their habitual residence since the member states' national regulations look different and thereby have different definitions and interpretations of the term habitual residence. The clarification of the term in the inheritance regulation is therefore important. The question is how the term should be interpreted and which criteria are necessary to acquire habitual residence. The habitual residence term is interpreted as autonomous in the inheritance regulation. This means that the term is interpreted uniformly within all EU member states regardless of the states' national interpretation of the term. Many circumstances should be taken into consideration when making a determination of habitual residence, such as regularity and duration of the deceased's presence in the state concerned, the conditions and reasons for that presence, family relationships and social life. These circumstances show where the deceased has their centre of interests and, consequently, also their habitual residence. Furthermore, an analysis is made of which effects the application of the domicile principle will have, instead of the principle of nationality regarding jurisdiction and applicable law, in the Swedish law system. Since the Swedish courts already apply Swedish international private law where the domicile term is used as well as EU-regulations where the domicile principle is applied, it can be assumed that the courts in Sweden will not face particular difficulties in applying the residence principle.

Kandidatuppsats inom affärsjuridik

Titel	Arvsrätt - en analys av hemvistprincipen i EU:s arvsförordning och effekten av dess tillämpande i svensk rätt
Författare	Jane Azrak
Handledare	Peter Krohn
Datum	2015-12-08
Ämnesord	Arv, hemvist, internationell privaträtt

Sammanfattning

För att harmonisera den internationella privaträtten och förenkla situationer gällande gränsöverskridande arvsrättsliga frågor har EU infört en ny arvsförordning, Förordning (EU) nr 650/2012 av den 4 juli 2012 ”om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt godkännande och verkställighet av officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg”. Denna förordning reglerar bland annat behörig domstol och tillämplig lag vid arvsrättsliga situationer. För att kunna avgöra vilken domstol som är behörig samt vilken lag som kan bli tillämplig är anknytningskriteriet ”hemvist” avgörande enligt arvsförordningen. Därför är det viktigt att kunna fastställa var den avlidne personen har sin hemvist då medlemstaternas nationella regleringar ser olika ut och därmed har olika definitioner och tolkningar av hemvistbegreppet. Att begreppet förtydligas och klargörs i arvsförordningen är därför viktigt. Frågan är hur begreppet ska tolkas och vilka kriterier som krävs för att förvärva hemvist. Hemvistbegreppet tolkas som autonomt i arvsförordningen. Detta innebär att begreppet tolkas enhetligt inom alla EU:s medlemsstater oberoende av hur staternas nationella tolkning av begreppet lyder. För att kunna göra en hemvistbedömning ska flera omständigheter beaktas såsom regelbundenhet och varaktighet vid vistelsen, vistelsens situation och syfte samt familjeförhållanden och sociala relationer. Dessa faktorer visar var den avlidne har sitt intressecentrum och således även sin hemvist. Vidare utreds vilka effekter hemvistprincipens tillämpande, istället för nationalitetsprincipen vid behörig domstol och lagval, får i svensk rätt. Eftersom svenska domstolar redan tillämpar svensk internationell privaträtt där hemvistbegreppet används samt EU-förordningar där hemvistprincipen tillämpas, kan det antas att domstolarna i Sverige inte kommer möta särskilda svårigheter vid hemvistprincipens tillämpande.

Förord

Med denna kandidatuppsats skriven under hösten år 2015, avslutar jag min studietid på Högskolan i Jönköping. Det har varit tre roliga och lärorika år med många utmaningar. Jag har med denna uppsats fått glädjen att fördjupa mig inom arvsrätten som är ett brett och spännande område. Arvsrätten är även viktig då alla människor någon gång i livet berörs av ämnet.

Jane Azrak

Förkortningslista

Arvsförordningen	Förordning (EU) nr 650/2012 av den 4 juli 2012 om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt godkännande och verkställighet av officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg
Bryssel I	Rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december om domstolsbehörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område.
Bryssel II	Rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000
EU	Europeiska Unionen.
Haagprotokollet	Haagprotokollet av den 23 november 2007 om tillämplig lag avseende underhållsskyldighet
HD	Högsta Domstolen
IÄL	Lag om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmyndarskap
LIMF	Lag (1990:272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Bakgrund.....	1
1.2	Syfte och avgränsning.....	2
1.3	Metod och material.....	3
1.4	Disposition	4
2	Arvsförordningen	5
2.1	Bakgrund.....	5
2.2	Undantag från hemvistprincipen	6
2.3	Tolkning av hemvistbegreppet	7
2.4	Hemvistbegreppet i arvsförordningen	8
3	Svensk internationell privaträtt	10
3.1	Hemvistbegreppet.....	10
4	Hemvist inom EU:s privaträtt	11
4.1	Inledning	11
4.2	Habitual residence	11
4.2.1	Hemvist enligt Bryssel I-förordningen	12
4.2.2	Hemvist enligt Bryssel II-förordningen	12
4.3	Underhållsförordningen.....	13
4.4	EU-domstolens praxis	14
5	Konsekvenser i svensk rätt	17
5.1	Inledning	17
5.2	Hemvistprincip istället för nationalitetsprincip.....	17
6	Sammanfattning och slutsats	19
7	Referenslista	21
7.1	Offentligt tryck	21
7.1.1	EU-lagstiftning	21
7.1.2	EU-förarbeten	21
7.1.3	Rättsfall från EU-domstolen.....	21
7.1.4	Svensk lagstiftning.....	22
7.1.5	Svenska förarbeten	22
8	Litteratur	22
8.1	Uppsatser.....	23

I Inledning

1.1 Bakgrund

Idag råder det en fri rörlighet inom EU mellan olika medlemsstater vilket är ett resultat av unionens inre marknad. Den fria rörligheten mellan medlemsstaterna har lett till att EU-medborgare i större uträkning flyttar och bosätter sig i andra stater än dess ursprungsstat. Deras traditionella hemvist har således påverkats av den fria rörligheten vilket kan leda till problem med att avgöra vilken av staternas arvslagstiftning som blir applicerbar då medborgaren avlider. Det finns ett behov av gemensamma regler vid gränsöverskridande arvsrättsliga frågor som fastställer vilken behörig domstol är samt vilket lands lag som är tillämplig. En avsaknad av sådana gemensamma regler inom EU kan leda till konflikter mellan medlemsstaterna för att staternas egna internationella privat- och familjerättsliga lagstiftning skiljer sig åt.

EU har därför infört en ny arvsförordning för att harmonisera den internationella privat- och familjerätten och förenkla vid sådana arvsrättsliga frågor av gränsöverskridande slag, Förordning (EU) nr 650/2012 av den 4 juli 2012 ”om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt godkännande och verkställighet av officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg”.

Arvsförordningen reglerar bland annat vilken domstol som är behörig samt vilken lag som är tillämplig vid en gränsöverskridande arvsrättslig situation. För att bestämma behörighet samt tillämplig lag är anknytningskriteriet hemvist avgörande enligt arvsförordningen. Det är därför särskilt betydelsefullt att fastställa vilken stat den avlidne medborgaren har sin hemvist i då medlemsstaternas interna regler på arvsområdet ser olika ut. Således måste begreppet hemvist som sådant och dess innebörd förtydligas och arvsförordningens kriterier för att förvärva hemvist måste klargöras.

1.2 Syfte och avgränsning

Syftet med denna uppsats är att utreda gällande rätt beträffande begreppet hemvist i EU:s Arvsförordning nr 650/2012 samt hur hemvistprincipens tillämpande kommer påverka svensk rätt. Syftet är således att analysera hemvistprincipen enligt den nya arvsförordningen samt granska de villkor som krävs för en förvärvning av hemvist. Skälet bakom detta syfte är att just begreppet hemvist i EU-rätten är något oklart. Vidare är skälet bakom granskningen att flera unionsmedborgare kan ha anknytning till många EU länder när dessa rör sig inom unionen då EU har fri rörlighet. För att arvsförordningen ska uppfylla sitt syfte med att verka förenklande för dessa människor samt domstolar behöver det således klargöras vad begreppet hemvist innebär.

Angående EU:s arvsförordning kommer fokus att ligga på begreppet hemvist samt de artiklarna som behandlar domicilet. Vid bestämmandet om behörig domstol samt lagval används hemvist som det generella kriteriet för anknytning. Därför kommer även artiklarna om behörighet och lagval behandlas till viss del och i den mån det är relevant för syftet. Vidare kommer bakgrunden och syftet med arvsförordningen att redogöras översiktligt. En djupare granskning angående arvsförordningens resterande delar utelämnas då det är alltför omfattande och inte faller inom ramen för syftet med uppsatsen.

1.3 Metod och material

I detta arbete har jag använt den rättsdogmatiska metoden. Denna metod går ut på att fastställa gällande rätt genom att granska vilka rättsregler som kan användas för att lösa rättsliga problem.¹ Metoden innebär alltså främst att försöka hitta svar på olika frågeställningar i rättskällor.² Denna metod har använts vid studerandet av förordningarna inom svensk internationell privaträtt.

För att kunna tolka hemvistbegreppet som är ett begrepp inom EU-rätten har även en EU-rättslig metod använts i arbetet.³ Rättskällorna inom EU-rätten är tre stycken: den primära, sekundära och subsidiära.⁴ Den första rättskällan är den primära som innefattar fördragen. Förordningar, direktiv, beslut och rekommendationer består den sekundära rättskällan av. Slutligen utgör praxis den subsidiära rättskällan som många gånger står överordnad den sekundära rättskällan.⁵

I denna uppsats har arvsförordningen använts som utgångspunkt för att kunna tolka hemvistbegreppet. Ingressen och artiklarna i förordningen har det lagts störst vikt vid för att förståelsen av hemvistbegreppet ska bli så tydligt som möjligt. Fokus har även lagts på andra förordningar inom EU:s privaträtt. Detta har behövts då tolkningen av hemvistbegreppet inte varit tydlig nog i arvsförordningen. Vidare har praxis från EU-domstolen granskats för att ta reda på vad praxis anger om tolkningen av hemvist. Dessutom har jag beaktat dokument från organ inom EU för att få ytterligare en synvinkel ur EU-rättsligt perspektiv.

---

¹ Korling, Fredric & Zamboni Mauro, *Juridisk metodlära*, 1 uppl., Studentlitteratur AB, Lund 2013, s. 23

² Korling, Fredric & Zamboni Mauro, *Juridisk metodlära*, s. 21

³ Korling, Fredric & Zamboni Mauro, *Juridisk metodlära*, s. 109

⁴ Foster, Nigel, *EU law Directions*, s. 103, 108

⁵ Foster, Nigel, *EU law Directions*, s. 103, 108

1.4 Disposition

- Kapitel 2 I detta kapitel presenteras en bakgrund av och syftet med den arvsförordning som kommer vara i fokus för uppsatsen. Vidare redogörs det för en definition av begreppet hemvist enligt samma förordning och huruvida begreppet kan tolkas.
- Kapitel 3 Här redogörs för hur hemvistbegreppet definieras och tolkas i den svenska internationella privaträtten. Inledningsvis beskrivs begreppet med utgångspunkt i svensk lagstiftning och vilka rekvisit som måste uppfyllas för att förvärva hemvist. Därefter följs en redogörelse av hur det svenska hemvistbegreppet kan tolkas i arvsförordningen.
- Kapitel 4 Kapitlet börjar med en begreppsbildning av hemvisten och följs därefter av en tolkning av hemvistbegreppet i olika EU-förordningar samt EU-domstolens praxis. Detta görs för att finna en tydligare vägledning av hur hemvistbegreppet ska tolkas i EU:s arvsförordning.
- Kapitel 5 I detta kapitel förklaras vilka konsekvenser inom den svenska rätten som kan uppstå då hemvistprincipen ersätter nationalitetsprincipen samt vilka de positiva och negativa aspekterna med denna övergång kan antas vara.
- Kapitel 6 Arbetet avslutas med en sammanfattning som knyter ihop uppsatsen och visar vilka kriterier som krävs för att förvärva hemvist. Här presenteras även slutsatsen om hur hemvistbegreppet i EU:s arvsförordning kan definieras och tolkas.

2 Arvsförordningen

2.1 Bakgrund

En av EU:s grundstenar är den fria rörligheten inom unionen. Denna rörlighet hindras när det finns skillnader i EU-länders olika materiella lagstiftning, domstolsrätt samt tillämplig lag vid arvsrättsliga förhållanden och dessa olika regler kan innebära att kvarlåtenskapen splittras. Många unionsmedborgare stöter således på problem vid gränsöverskridande arvsrättsliga förhållanden.⁶ Det har därför funnits ett behov av att utforma en enhetlig arvsrättslig lagstiftning.⁷ Syftet med arvsförordningen är att underlätta för den inre marknaden inom EU genom att eliminera hindren för fri rörlighet vid gränsöverskridande arvsrättsliga frågor. Tanken är att medborgarna inom EU ska ha en möjlighet att planera sina arvsrättsliga situationer i förväg.⁸ Vidare anses det viktigt arvingars, testamentstagares, övriga närstående och närstående borgenärs rättigheter tillvaratas effektivt.⁹

Nationalitetsprincipen och hemvistprincipen är de vanligaste anknytningsprinciperna. När en anknytningsprincip ska väljas för en lag blir det vanligtvis antingen nationalitetsprincipen eller hemvistprincipen som används. Vid avgörandet av vilken stat en persons starkaste anknytning till är har dessa två principer ansetts ge det bästa svaret och är således anledningen till varför de används mest.¹⁰ Valet mellan principerna baseras i grunden på personalstatut. Personalstatutet för en person innebär vilken lagstiftning som en person har stark och varaktig anknytning till och således ska användas på gränsöverskridande förhållanden för en persons privaträttsliga situationer.¹¹ Med nationalitetsprincipen menas att medborgarskap är det avgörande för behörighet och lagval. Med hemvistprincipen däremot avgörs behörighet och tillämplig lag genom att titta på i vilken stat personens stadigvarande bosättning är.¹²

---

⁶ KOM (2009) 154 Slutligt Förslag till Europaparlamentet och Rådets förordning om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar och officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg, s 7

⁷ KOM (2005) 65 Slutlig Grönbok Arv och testamente, s 2, 3

⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 650/2012 av den 4 juli 2012 om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt godkännande och verkställighet av officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg, Arvsförordningen, Ingress punkt 7

⁹ KOM (2009) 154, s 7

¹⁰ Bogdan, Michael, Svensk internationell privat-och processrätt, 2014, s 131

¹¹ Örtenhed, Bosättningsanknytningar i gränsöverskridande familjerättsförhållanden –En internationellt privat-och processrättslig studie, s 31

¹² Örtenhed s 31

Den princip som valdes som grund för behörig domstol och tillämplig lag är hemvistprincipen. Denna valdes före nationalitetsprincipen med den anledning att hemvistprincipen på bästa sätt kan anses visa vart en person har sin riktiga anknytning. Arvlåtaren har nämligen vanligtvis kvar kvarlåtenskapen i den stat där arvlåtaren har sin hemvist och därför kan användningen av hemvistprincipen i arvsförordningen anses vara av större relevans och intresse ur arvlåtarens synvinkel.¹³

2.2 Undantag från hemvistprincipen

Hemvistprincipen är den huvudprincip som ska gälla i arvsförordningen vad gäller behörig domstol och tillämplig lag när en person avlider.¹⁴ Det finns dock flera artiklar i förordningen som ger ett undantag från detta. Detta innebär att domstols behörighet samt tillämplig lag kan ske på annan grund än hemvist. De relevanta artiklarna i arvsförordningen som behandlar detta ska därför granskas närmare i det följande.

Artikel 21.1 i arvsförordningen anger att lagen i den stat där den avlidne hade sin hemvist ska gälla. Men i artikel 21.2 finns undantaget om närmare anknytning vilket innebär att lagen i den stat där den avlidne hade närmare anknytning, ska gälla. Frågan är hur en person kan anses ha närmare anknytning till en annan stat än sin hemviststat. Närmare anknytning kan anses ha uppkommit då personen en kort tid innan sin bortgång flyttat till en annan stat. Närmare anknytning ska emellertid inte användas som kompletterande anknytningskriterium då svårigheter uppstår med att fastställa vart den avlidne hade sin hemvist vid sin bortgång.¹⁵

I arvsförordningens 22:a artikel anges att en person har rätt till att välja vilken stats lag som ska gälla för arvet. Detta innebär således att hemvistprincipen här kan avtalas bort. Men rätten till att göra ett sådant lagval sträcker sig endast till den stat där personen haft ett medborgarskap vid sin bortgång. Har medborgarskap innehafts i flera stater kan personen välja vilken stats lag som ska tillämpas. Syftet med att enbart kunna välja den stats lag man har medborgarskap i som lagval för kvarlåtenskapen är för att garantera att det finns en koppling mellan den bortgångne och den valda lagen och undvika att lagvalet görs för att

---

¹³ Kom (2009) 154 slutlig, s 6

¹⁴ Arvsförordningen art. 21.1

¹⁵ Arvsförordningens ingress punkt 25

förstöra förväntningarna hos personer med rätt till laglott.¹⁶ Om medlemskapet i en stat hade förvärvats med avsikt att kunna undgå vissa andra föreskrifter hade det önskade lagvalet i den staten inte tillämpats för kvarlåtenskapen. Detta begrepp för kringgående av lagen kallas inom den internationella privaträtten för fraude à la loi.¹⁷ Artikel 22.3 anger att det är den valda lagens regler som blir tillämplig på frågan om den materiella giltigheten för den handling genom vilket lagvalet gjordes. Skulle således en person med medborgarskap i Sverige men hemvist i Tyskland gör lagvalet att svensk lag ska gälla för arvet hade detta inneburit att denne måste upprätta exempelvis ett testamente.¹⁸

2.3 Tolkning av hemvistbegreppet

Det har diskuterats hur begreppet hemvist ska tolkas. Begreppet hemvist har inte enbart en definition utan definieras på olika sätt beroende på vilken stat det rör sig om vilket innebär att flera tolkningar kan göras. Detta betyder således att hemvistbegreppet kan tolkas på olika sätt inom landet.¹⁹ Hemvistbegreppet definieras inte precist i arvsförordningen men i ingressen till förordningen finns det anvisningar om hur bedömningen om hemvist ska gå till och de faktorer som i synnerhet ska tas i hänsyn.²⁰ Dessa anvisningar indikerar att det inte finns några olikheter vid bedömningen av hemvist då arvsförordningen tillämpas.

Frågan har varit ifall begreppet hemvist ska tolkas självständigt eller autonomt. En autonom tolkning innebär en enhetlig tolkning av hemvistbegreppet inom alla EU:s stater. Görs således en autonom tolkning av begreppet betyder detta att medlemsstaterna inte på egen hand kan tolka begreppet enligt nationell rätt. Det skulle kunna antas att arvsförordningen tolkas autonomt då syftet med den är att det ska vara en enhetlig arvsrättslig lagstiftning. Något mer som talar för en autonom tolkning är att arvsförordningen föreskriver att arvsrättsliga situationer i förväg ska kunna planeras av medborgare inom EU.²¹ Arvsförordningen föreskriver emellertid inte bokstavligen att en autonom tolkning av hemvistbegreppet ska göras, men enbart en sådan tolkning kan anses vara förenlig med förordningens syfte. En självständig tolkning skulle innebära att olika stater kan definiera hemvistbegreppet på olika sätt vilket rent direkt hade kunnat upphäva

---

¹⁶ Arvsförordningens ingress punkt 38

¹⁷ Arvsförordningen ingress punkt 26

¹⁸ Arvsförordningen art. 22.2, 22.3

¹⁹ SOU 2014:25, s. 85 och Bogdan, M, Svensk internationell privat-och processrätt, s. 131

²⁰ Arvsförordningens ingress punkt 23 och 24

²¹ Arvsförordningens ingress punkt 7 och 8

effekten av arvsförordningen då syftet, som ovan nämnt, är att den ska verka enhetligt. EU-domstolens praxis kan också anses tala för en autonom tolkning av begreppet. Själva kontexten är således i fokus när en tolkning ska göras.²²

2.4 Hemvistbegreppet i arvsförordningen

Att bestämma en persons hemvist är oftast enkelt då den i de flesta fall överrensstämmer med den plats där personen är bosatt.²³ Det är däremot inte lika lätt att fastställa hemvisten när personen flyttar till ett nytt land. Det är mycket viktigt att hemvisten för en bortgångna person bestäms då det är hemvistprincipen som används vid anknytningsmomentet angående behörighet av domstol och tillämplig lag.

23:e punkten i arvsförordningens ingress²⁴ lyder följande:

”Med tanke på medborgarnas ökande rörlighet samt för att säkerställa en korrekt rättstillämpning i unionen och säkra den faktiska anknytningen mellan arvet och den medlemsstat där behörigheten utövas bör det i denna förordning anges att det allmänna anknytningskriteriet för fastställande av såväl behörighet som tillämplig lag bör vara den avlidnes hemvist vid sin död. Vid fastställandet av hemvisten bör den myndighet som handlägger arvet göra en helhetsbedömning av omständigheterna kring den avlidnes liv under de år som föregick dödsfallet och vid tidpunkten för dödsfallet, med beaktande av alla relevanta omständigheter, särskilt hur varaktig och regelbunden den avlidnes vistelse i den berörda staten varit, förhållandena vid vistelsen samt skälen till denna. Den på detta sätt fastställda hemvisten bör ha en nära och stabil koppling till den berörda staten med beaktande av de specifika målen för denna förordning.”

Punkt 23 ger vissa anvisningar om hur hemvistbegreppet bestäms och i synnerhet vilka faktorer som främst ska tas hänsyn till. Däremot ger förordningen ingen närmare förklaring till begreppet vilket kan innebära att hemvist tolkas på olika sätt. De faktorer som främst ska tas hänsyn till är tillexempel om vistelsen varit regelbunden och varaktig. Dessa faktorer redogörs inte mer specifikt än så vilket även här öppnar upp för en egen tolkning. Andra faktorer som främst ska tas hänsyn till är omständigheterna vid vistelsen samt syftet med själva vistelsen.

Arvsförordningens 24:e punkt i ingressen²⁵ föreskriver följande:

---

²² C-98/07 –Nordia Finans A/S och BG Factoring, ECT 2008, p I-1218, Arvsförordningens ingress punkt 17

²³ SOU 2014:25, s. 87

²⁴ Arvsförordningens ingress punkt 23

”Fastställandet av den avlidnes hemvist kan i vissa fall visa sig komplicerat. Ett sådant fall kan i synnerhet uppkomma om den avlidne av yrkesmässiga eller ekonomiska skäl har bott utomlands, ibland under längre perioder, men bibehållit en nära och stabil koppling till sin ursprungsstat. I ett sådant fall skulle det, beroende på omständigheterna, kunna anses att den avlidne fortfarande hade sin hemvist i sin ursprungsstat, där den avlidnes familj hade sina huvudsakliga intressen och den avlidne hade sitt sociala liv. Andra komplicerade fall kan uppkomma då den avlidne har bott i flera stater eller rest från stat till stat utan att ha något mer permanent boende i någon av dessa. Om den avlidne var medborgare i en av dessa stater eller hade alla sina viktigaste tillgångar i en av dessa stater skulle den avlidnes medborgarskap eller den plats där de tillgångarna var belägna kunna vara en särskild faktor vid helhetsbedömningen av alla omständigheter.”

I 24:e punkten i ingressen stadgas även att det ibland kan föreligga svårigheter med att bestämma hemvisten för en person. Det första fallet som tas upp i punkten rör sig om en person som har flyttat till en annan stat men fortfarande haft stark anknytning till ursprungsstaten. Detta skulle således kunna resultera i att ursprungsstaten ännu utgör den stat där personen har hemvist. Det finns alltså en rad olika faktorer som spelar en stor roll och som kan vara avgörande när hemvisten ska fastställas. Anknytning till en annan stat är en sådan. Ett annat fall rör sig om en person haft en viss anknytning till flera stater men inte stadigvarande har bott i någon av dem. Det avgörande för att fastställa hemvisten för den avlidne kan då vara att se vart personen hade starkast anknytning genom att titta på de olika faktorer som stadgas ovan i punkt 24.

Det finns alltså flera omständigheter som är relevanta vid bestämmandet av en persons hemvist enligt ingressen i arvsförordningen. Till att börja med ska vistelsens varaktighet och regelbundenhet beaktas. Sedan ska hänsyn tas till förhållandena vid vistelsen samt syftet med just vistelsen. Kan hemvisten fortfarande inte bestämmas med stöd från nämnda faktorer finns det också möjlighet att beakta i vilken stat den avlidnes familj bodde i samt se vart personen utövade sina intressen och hade sitt sociala liv. I vilken stat personen hade medborgarskap och där tillgångarna finns kan också beaktas.

---

²⁵ Arvsförordningen ingress punkt 24

3 Svensk internationell privaträtt

För att få en mer tydlig förståelse för hur begreppet hemvist ska tolkas i arvsförordningen ska hemvistbegreppet i svensk internationell privaträtt här granskas. Att se hur hemvist definieras i detta hänseende kan vara intressant för det fortsatta framställningen.

3.1 Hemvistbegreppet

Personens intention att vara kvar ska inte röra sig om en kortare tid utan det ska vara en stadigvarande vistelse.²⁶ Det är inte alltid enkelt att verkligen ta reda på vilket syfte personen har för att vara kvar. Då kan man titta på vilket syfte som en person allmänt sett i ett liknande läge hade haft. De faktorer som kan tas i beaktande då är personens sociala och familjemässiga situation.²⁷

Det finns ännu ett kriterium som måste vara uppfyllt för att hemvist ska anses förvärvat i den svenska internationella privaträtten. Hemvisten ska funnits under en tidsbestämd period. Ett sådant exempel finns i IÄL 3 kap. 2§ 2p. Lagrummet stadgar att äktenskapsmål får tas upp av svensk domstol om käranden haft hemvist i landet sedan minst ett år.

Svenska begreppet av hemvist är också intressant när det kommer till arvsförordningen. Ett begrepp som används som anknytningsmoment i arvsförordningen är ”domicil” och som arvsförordningen hänvisar till i flera artiklar.²⁸ Enligt den svenska rätten kan begreppet domicilprincipen också användas istället för hemvistprincipen.²⁹ Arvsförordningen ger ingen närmare förklaring av vad som menas med domicil. Angående behörighet för lokala domstolar om ansökningar av verkställbarhetsförklaringar stadgas i artikel 45.2 i arvsförordningen att lokal behörighet ska avgöras med utgångspunkt i domicilet för parten som verkställigheten begärs mot eller från stället där verkställighet äger rum. För att avgöra om en part har domicil i den verkställande medlemsstaten ska domstolen där talan väckts tillämpa den medlemsstatens nationella lag enligt artikel 44 i samma förordning. Vid tillämpningen av denna artikel och i de regler som det hänvisas till i artikeln får domicilbegreppet antas ha samma innebörd som hemvistbegreppet i svensk rätt.³⁰

---

²⁶ Bogdan, M, Svensk internationell privat- och processrätt, s. 134

²⁷ Bogdan, M, Svensk internationell privat- och processrätt, s. 135

²⁸ Arvsförordningen art. 27, 44, 45, 50 och 57

²⁹ Örtenhed, K, Bosättningsanknytningar i gränsöverskridande familjerättsförhållanden, s. 22

³⁰ SOU 2014:25, s.87, 7 kap. 2 § IÄL och 19 § LIMF

4 Hemvist inom EU:s privaträtt

4.1 Inledning

Hemvistprincipen som anknytningsprincip gäller inte bara för arvsförordningen utan det finns andra förordningar inom EU där hemvist också används som huvudsaklig anknytningsprincip. Dessa förordningar är Bryssel I, Bryssel II samt Underhållsförordningen. Då arvsförordningen inte ger en helt klar definition av begreppet hemvist ska dessa förordningar undersökas närmare för att se om begreppet kan förtydligas mer och tolkas ytterligare.

4.2 Habitual residence

”Habitual residence” är ett begrepp som användes för första gången år 1902 vid konferensen i Haag för den internationella privaträtten. Begreppet definieras som den gemensamma faktorn för bestämmandet av både vilken domstol som är behörig samt vilken lag som är tillämplig vid gränsöverskridande arvsrätt. Begreppet används idag som ett grundläggande anknytningsmoment i flera staters inhemska lag och är ett viktigt begrepp inom EU-rätten.³¹

Begreppet ”habitual residence” som är engelskt har kommit att kallas för hemvist i arvsförordningen på svenska. Även i andra EU-förordningar som Underhållsförordningen samt Bryssel II är ”habitual residence” interpreterat till hemvist i förordningarnas svenska framställningar.³² Tolkningen av begreppet har varit omdiskuterat inom EU som tidigare nämnt.³³ Frågan är om tolkningen av begreppet ska vara autonom³⁴ eller om tolkningen ska ske i överrensstämmelse med den nationella rätten. I Bryssel I förordningen sker en tolkning av begreppet i enligt nationell rätt³⁵ medan Bryssel II förordningen ger en autonom tolkning av samma begrepp.³⁶ Detta utvecklas ytterligare nedan.

---

³¹ Mańko, R, "Habitual residence" as connecting factor in EU civil justice measures, Library Briefing, Library of the European Parliament 22/01/2013.

³² Rådets förordning (EG) nr 4/2009 av den 18 december 2008 om domstols behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt samarbete i fråga om underhållsskyldighet

³³ Kapitel 2.

³⁴ Kapitel 2

³⁵ Bryssel I Art. 62

³⁶ Bryssel II Art. 8

4.2.1 Hemvist enligt Bryssel I-förordningen

Anledningen till varför Bryssel I förordningen antogs var för att harmonisera den internationella privaträtten inom EU.³⁷ Den gamla Bryssel I förordningen ersattes detta år med en ny förordning, Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december om domstolsbehörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område.

I Bryssel I förordningen anges att det är hemvisten för den svarande som styr behörig domstol. Vidare anger förordningen en förklaring om hur det bestäms vart hemvisten för en person är: Enligt Artikel 62.1 ska domstolen, vid avgörandet av huruvida en part har sin hemvist i den medlemsstat där talan är väckt, tillämpa den egna nationella lagen. Detta innebär att begreppet hemvist i Bryssel I förordningen inte kan tolkas som autonomt utan här sker istället en tolkning enligt den nationella rätten. Denna tolkning skiljer sig således från den autonoma tolkningen av hemvistbegreppet i arvsförordningen.³⁸

Vidare anges i Bryssel I-förordningens 15:e punkt i ingressen att bestämmelserna om behörighet bör uppfylla kravet på förutsägbarhet och bygga på den allmänna principen om svarandes hemvist. Denna formulering i ingressen om hemvistprincipen som huvudsaklig princip kan antas innebära att hemvistprincipen i sig är den främsta anknytningsprincipen.

4.2.2 Hemvist enligt Bryssel II-förordningen

Rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000, härefter kallad Bryssel II-förordningen, antogs med syftet att underlätta processen vid mål om äktenskap samt föräldraransvarsmål.³⁹

I förordningen regleras allmän behörighet angående processer om äktenskap. Domstolen är

---

³⁷ KOM (1999) 348 Slutlig -Förslag till rådets förordning (EG) om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område, s 2, Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december om domstolsbehörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område.

³⁸ Kapitel 2

³⁹ Bryssel II, ingress 4

behörig att ta upp äktenskapsmål i den medlemsstat där makarna har hemvist eller senast hade hemvist om en av makarna ännu bor i den staten, eller där svaranden har hemvist. Vidare får domstolen också ta upp sådana mål då ansökan är gemensam samt någon av makarna har hemvist eller sökanden har hemvist om denne direkt innan ansökningen gjordes, varit bosatt i staten i minst ett år. Domstolen kan också vara behörig i det fall sökanden har hemvist om denne har bott i staten i minst sex månader direkt före ansökningen och sökanden innehar ett medborgarskap i medlemsstaten.⁴⁰

I ingressen till förordningen stadgas att behörighetsregler som regleras i förordningen angående föräldraansvar har till syfte att verka för barnets bästa, speciellt närhetskriteriet anses viktigt. Detta syfte uppfylls då bestämmelser i förordningen anger att den stat där ett barn har sin hemvist även är den stat där domstolen är behörig att ta upp mål om föräldraansvar.⁴¹

4.3 Underhållsförordningen

I Rådets förordning (EG) NR 4/2009 av den 18 december 2008 om domstols behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt samarbete i fråga om underhållsskyldighet, även kallad Underhållsförordningen, finns bestämmelser om skyldighet vid underhåll vid gränsöverskridande situationer. Skälet bakom Underhållsförordningen var att erbjuda en person som har rätt till underhåll en större chans att kunna ta tillvara denna rätt.⁴²

Underhållsförordningen anger att behörigheten vid frågor som rör underhållsskyldighet inom EU:s stater ligger hos domstolen där svaranden har sin hemvist eller där hemvisten för den underhållsberättigade ligger. Vidare föreligger behörighet för domstolen som enligt sin lag är behörig att pröva en talan om föräldraansvar eller någons rättsliga status om underhållsfrågan har koppling med den talan.⁴³

Underhållsförordningen innehåller även bestämmelser om tillämplig lag. Där anges att lagen som ska tillämpas på underhållsskyldighet ska fastställas enligt Haagprotokollet.⁴⁴ I

---

⁴⁰ Bryssel II, Artikel 3

⁴¹ Bryssel II, Artikel 8

⁴² SOU 2010:59, s 116

⁴³ Rådets förordning nr 4/2009 (Underhållsförordningen) Artikel 3

⁴⁴ Underhållsförordningen, Artikel 15

Haagprotokollet stadgas huvudregeln att underhållsskyldighet ska regleras av lagen i staten där den underhållsberättigade har sin hemvist.⁴⁵ Anledningen bakom detta val är att det blir en ökning av förutsättningarna för att granska förekomsten och omfattningen av underhållsskyldigheten om bedömningen sker i utgångspunkt i de faktiska och rättsliga omständigheterna i den sociala miljön för den som är berättigad till underhållet. Huvudregeln betyder även att underhållsberättigade som har hemvist i samma stat får en likabehandling oberoende av vilken nationalitet personen har.⁴⁶

4.4 EU-domstolens praxis

Hemvistbegreppet har inte bara förekommit i de ovan nämnda förordningarna⁴⁷ inom EU utan även i rättsfall från EU-domstolen. Genom att granska domstolens praxis och undersöka hur bedömningen av hemvist har gjorts är förhoppningen här att få en tydligare tolkning av hemvist som innebörd i arvsförordningen.

I mål C-523/07 diskuteras begreppet hemvist och dess tolkning i artikel 8.1 i Bryssel II-förordningen. Rättsfallet handlar om omhändertagande av barn och just hur en tolkning av hemvistbegreppet ska göras. Omständigheterna i fallet var att barnen, dess mamma samt styvpappa, som alla tidigare bott i Finland, flyttade från Finland till Sverige. Efter att ha bott i Sverige i fyra år åkte familjen tillbaka till Finland på semester men stannade sedan kvar i landet och åkte inte hem till Sverige igen. Barnen gick inte i skolan och familjen bodde på olika campingplatser i husvagn. Senare omhändertog finska myndigheter barnen och placerade dem i ungdomshem med motiveringen om att barnen blivit övergivna då familjen tidigare, hos Finlands socialtjänst, hade sökt en bostad. Mamman och styvpappan överklagade detta beslut och menade att myndigheterna i Finland inte var behöriga att fatta ett beslut av denna sort utan det var upp till Sveriges myndigheter att fatta ett dylikt beslut eftersom att barnen hade bott lång tid i Sverige och hade svenskt medborgarskap. Frågan som kom upp till EU-domstolen var hur hemvistbegreppet i artikel 8.1 i Bryssel II-förordningen ska tolkas då artikeln anger att behörig domstol är den medlemsstat där barnet har sin hemvist då talan väcks, i mål rörande föräldraansvar.

---

⁴⁵ RÅDETS BESLUT av den 30 november 2009 om Europeiska gemenskapens ingående av Haagprotokollet av den 23 november 2007 om tillämplig lag avseende underhållsskyldighet, Haagprotokollet Art. 3

⁴⁶ SOU 2010:59, s. 164

Hemvistbegreppet tolkades i domen som autonomt vilket innebär att det tolkades i enlighet med ”bestämmelsernas sammanhang och förordningens mål” och inte en tolkning enligt nationell rätt.⁴⁸ Begreppet ska ha en självständig innebörd i artikel 8.1 i Bryssel II och således inte tolkas utifrån praxis från EU. Domstolen menade även att nationell domstol med stöd av omständigheterna i det enskilda fallet ska bestämma hemvisten för barnet.⁴⁹ EU-domstolen ansåg att det stället där ett barn, både socialt och familjärt, är integrerat ska vägas in vid avgörandet av hemvist enligt artikel 8.1 i Bryssel II-förordningen. Regelbundenhet och varaktighet vid vistelsen är även två kriterier som vägs in vid fastställandet men också omständigheterna och syftet med vistelsen. Även nationaliteten för barnet och dess språkkunskaper samt möjligheter att kunna gå i skolan tar domstolen hänsyn till.⁵⁰

Målet C-497/10 PPU är ett till fall som handlar om hur hemvistbegreppet ska tolkas i Bryssel II. Målet rör sig om olovligt bortförande av barn. Det var en kvinna med medborgarskap i Frankrike och en man med medborgarskap i England som bodde tillsammans i England och var sambor. Paret hade ett gemensamt barn som fick ett franskt medborgarskap när hon föddes. En tid efter att barnet hade fötts tog kvinnan barnet med sig till Frankrike, dit hon även flyttade, utan att ha faderns samtycke.

Frågan som nu uppstod var vilken plats barnets hemvist var och vilken stat som var behörig att ta upp målet om föräldraansvar. Pappan ansåg att England var den plats för barnets hemvist samtidigt som mamman ansåg att Frankrike var hemvisstaten. Mamman menade att domstolen i England inte hade behörighet att ta upp detta mål då barnet, i enlighet med Bryssel II, hade fått fransk hemvist. Domstolen fann dock att barnets hemviststat var England och att detta således var det land som var behöriga att ta upp målet om föräldraansvar. Pappan fick vårdnaden om barnet. Efter att domen överklagats fick EU-domstolen komma med ett klagande om vilka faktorer som behöver uppnås för att bestämma hemvisten för ett barn enligt artikel 8 och 10 i Bryssel II.⁵¹

---

⁴⁷ Bryssel I, Bryssel II och Underhållsförordningen

⁴⁸ C-523/07

⁴⁹ C-523/07

⁵⁰ Mål C-523/07

⁵¹ Bryssel II Art. 8 och 10

EU-domstolen refererade till det tidigare rättsfallet om omhändertagande av barn vid bestämmandet om hemvist.⁵² Även i detta mål togs hänsyn till längden för vistelsen samt barnets ålder. Domstolen fastställde att begreppet hemvist i artikel 8 och 10 i Bryssel II ska tolkas autonomt då det inte finns en klar definition av begreppet inom EU:s praxis. Betydelsen av begreppet ska således tolkas mot bakgrund av förordningens ändamål och oberoende av vilken betydelse begreppet har i den nationella rätten. Precis som i mål C-523/07 ska även i detta fall den nationella domstolen i det enskilda fallet bestämma hemvisten med stöd av de faktiska omständigheterna. Särskild hänsyn ska tas förhållandet vid vistelsen samt syftet med själva vistelsen.⁵³

Rättsfallet C-90/97 är ytterligare ett fall som här ska tas upp för att få en tydligare förståelse för hur hemvistbegreppet. Detta mål handlar om en migrerande arbetare som hade kommit tillbaka till sin ursprungsstat och tvisten som uppstått var huruvida arbetaren hade fått hemvist den dagen han återvände. Frågan var således om arbetaren hade stadigvarande bosättning, habitual residence, i staten. Begreppet habitual residence har översatts till hemvist i den svenska versionen av arvsförordningen⁵⁴ och därför kan detta mål anses vara av intresse för att bättre kunna förstå och tolka begreppet hemvist i arvsförordningen.

EU:s domstol fastställde att hemvist vid dagen för ankomst kunde anses vara förvärvat om personen hade ett klart syfte att vara kvar i staten. Varaktighet var ett kriterium som fästes vikt vid. Domstolen menade även att längden för vistelsen inte är avgörande vid prövningen av huruvida hemvist förvärvats men den tillmäts ändå en viss vikt och bör således beaktas.⁵⁵ Vidare fastställdes det att hemviststaten är den stat där ett ”varaktigt intressecentrum” föreligger för personen. Hänsyn ska bland annat tas till arbetarens familjeförhållanden och skälet varför arbetaren har flyttat.⁵⁶

---

⁵² C-523/07

⁵³ C-497/10, p 45-50

⁵⁴ Kapitel 2

⁵⁵ Mål C-90/97(Swaddling), p. 30

⁵⁶ C-90/97, p 29

5 Konsekvenser i svensk rätt

5.1 Inledning

Inom svensk rätt användes tidigare medborgarskapsprincipen, eller nationalitetsprincipen, som princip för anknytningsmomentet vid arvsrättsliga frågor. Nationalitetsprincipen innebär att behörigheten och tillämplig lag följer det land där den avlidne var medborgare i vid dödsfallet.⁵⁷ Med den nya arvsförordningen blir hemvistprincipen i första hand tillämplig och hur detta påverkar den svenska inhemska rätten och vad det har för betydelse ska redogöras nedan.

5.2 Hemvistprincip istället för nationalitetsprincip

Att hemvistprincipen används vid lagval i Sverige istället för nationalitetsprincipen innebär att människor med medborgarskap i Sverige som flyttar till ett annat land kan mista arvsskyddet enligt svensk rätt. Detta kan innebära att dessa människor blir ängsliga och måste organisera och förbereda sig i större uträkning när man lämnar Sverige. För andra människor kan det innebära en frihet att ha en möjlighet att kunna slippa de svenska bestämmelserna om arv. Ett sådant exempel på en arvsrättslig bestämmelse som kan komma att slippas vid utomlandsflytt laglott som arvingarna annars har rätt till.⁵⁸ I andra fall kan det vara enligt den avlidnes vilja att dessa arvingar ska få rätt till sin laglott. Här ska därför en annan viktig aspekt belysas vilken är att en person som vill att lagen i medborgarskapslandet ska tillämpas måste göra ett aktivt lagval.⁵⁹ Detta kan göras enligt artikel 22 i arvsförordningen. Där kan personen föreskriva att man vill att en annan lag blir tillämplig på lagvalet, lagen i det land man har medborgarskap i. Om man låter bli att göra detta kan det resultera i att arvstagarna blir utan arv eller eventuellt inte får ett lika stort belopp.⁶⁰

Hemvistprincipen som tillämplig princip vid lagval istället för nationalitetsprincipen kan dock ge en starkare förbindelse mellan arvet och bosättningsstaten för den som gått bort. Vidare kan hemvistprincipen som grund för lagval antas utgöra ett starkare anknytningsmoment än nationalitetsprincipen. Detta beror på människor i samma land ofta kan antas ha samma syn på lagen som det samhälle man lever i och formar sig efter.

---

⁵⁷ Örtenshed a a s 31

⁵⁸ Lagval och behörighet i EU:s arvsförordning s. 25

⁵⁹ Arvsförordningen art. 22

⁶⁰ Lagval och behörighet i EU:s arvsförordning s. 26

Dessutom är det enklare för personer som inte är tillräckligt insatta i juridiken att få kännedom om regleringarna i sin egen stat angående arvsrätten.⁶¹

---

⁶¹ Lagval och behörighet i EU:s arvsförordning s. 25

6 Sammanfattning och slutsats

Syftet med denna uppsats var att granska hur hemvistbegreppet i arvsförordningen ska tolkas. Då det inte finns tydliga krav för vad som enligt arvsförordningen utgör en hemvist uppkommer det en rad frågor om hur hemvist faktiskt kan förvärvas och hur den prövningen ska gå till. I denna sammanfattning ska därför uppsatsen knytas ihop genom hemvistbegreppet sammanfattas och analyseras för att kunna få en djupare förståelse för hur hemvisten ska tolkas i arvsförordningen.

För att besvara frågan om hur hemvist ska förvärvas och vad som behöver tas hänsyn till vid prövningen ska faktorer från arvsförordningen samt EU:s praxis diskuteras. Dessa omständigheter som ska tas i hänsyn är regelbundenhet och varaktighet vid vistelsen, vistelsens situation och syfte samt familjeförhållanden och sociala relationer. Dessa faktorer ska således klargöra på vilken plats personens intressecentrum ligger.

Vidare ska hemvisten varaktighet här diskuteras. I rättsfallet C-497/10 fastställs det en vistelse inte behöver vara en viss bestämd tid för att hemvist ska kunna förvärvas. Det finns således inget minimikrav för hur pass lång tid en vistelse får vara och domstolen lägger inte vikt vid just längden för varaktigheten. Definitionen av en vistelse som är varaktig tycks representera den stat där ett intressecentrum föreligger för en medborgare. I målen C-452/93 och C-90/97 beslutas det att en persons centrum för intressen är viktigt för att kunna bestämma hemvisten. Detta kan antas innebära att en person kan uppnå hemvist i den stat flytten sker till utan att behöva spendera en längre tid i staten såvida personen har sitt intressecentrum där. När en tolkning av hemvistbegreppet görs och huruvida hemvisten förvärvats ska därför kravet på varaktighet vägas in med andra omständigheter än enbart längden på själva vistelsen.

Eftersom det inte finns ett kriterium på hur lång tid som krävs för att hemvisten ska kunna utgöras av varaktigheten kan detta skapa frågetecken. Ett dilemma är att det inte definieras någon plats för personens intressecentrum. Det kan uppstå svårigheter för personerna som har rätt till arvet att ta reda på, på vilken plats intressecentrumet för personen som gått bort, ligger. I arvsförordningen stadgas det emellertid att alla omständigheter ska beaktas när hemvisten ska avgöras. Detta kanske därmed kan förenkla för arvingarna att avgöra vart intressecentrumet ligger.

För att kunna avgöra vart en person har sin hemvist ska således alla väsentliga faktorer tas

hänsyn till. Dessa faktorer ger en bild av vart den avlidnes centrum för intresse är. När alla faktorer som är av intresse granskas kan det avgöras vart intressecentrumet ligger och således också vilken hemviststaten är. Faktorerna som har berörts i denna uppsats från olika rättskällor⁶² är den grund i vilken en prövning av hemvisten görs utifrån.

Hemvistbegreppet tolkas som autonomt i arvsförordningen. Detta innebär att begreppet tolkas likadant i samtliga stater inom EU oberoende av hur staternas nationella innebörd av begreppet lyder. Eftersom ett avgörande om hemvist i arvsförordningen inte kan anses vara tillräckligt tydligt finns det en risk för att staterna inom EU gör egna tolkningar av begreppet som därmed kan innebära att prövningarna om hemvist ser olika ut. Orsaken till en otydlig definition kan antas vara att öka flexibiliteten vid hemvistprövningen. Men själva tanken bakom arvsförordningen var emellertid att skapa enhetliga arvsrättsliga regler som ska öka förutsägbarheten och en sådan flexibilitet skulle kunna strida mot detta ändamål. Hemvisten är dock det huvudsakliga anknytningsmomentet i arvsförordningen och blir därmed det huvudsakliga anknytningskriteriet för samtliga stater inom EU. Med samma anknytningskriterium kommer det troligtvis göras en liknande hemvistprövning och således får det alltså antas att tillämpningen av hemvistprincipen i arvsförordningen leder till mer förutsägbarhet vid behörig domstol samt lagval.

Angående hur införandet av hemvistprincipen istället för nationalitetsprincipen påverkar svensk rätt ska också sammanfattas. Innan arvsförordningen blev tillämplig i Sverige styrdes behörig domstol och lagval utav nationalitetsprincipen. Den ändringen som det innebär till hemvistprincipen kan både ha positiva och negativa effekter som tidigare nämnts.⁶³ En intressant fråga är huruvida domstolarna i Sverige kommer ha svårigheter med att tillämpa arvsförordningen. Eftersom just hemvistprincipen tillämpas en hel del i svensk internationella privaträtt⁶⁴ skulle det kunna antas att domstolarna inte bör ha svårigheter med att använda hemvistprincipen. Dessutom är hemvistprincipen tillämplig i Bryssel I, Bryssel II samt underhållsförordningen som svensk domstol tillämpar vilket ytterligare kan antas innebära att den svenska domstolens användning av hemvistprincipen förenklas.

---

⁶² Arvsförordningen och EU domstolens praxis

⁶³ Kap. 5

⁶⁴ IÄL och LIMF bland annat

7 Referenslista

7.1 Offentligt tryck

7.1.1 EU-lagstiftning

Europaparlamentets och Rådets förordning (nr 650/2012) av den 4 juli 2012 om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt godkännande och verkställighet av officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg

Rådets förordning (EG) nr 4/2009 av den 1 december 2008 om domstols behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar, samt samarbete i fråga om underhållsskyldighet

Rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000

7.1.2 EU-förarbeten

Europeiska Gemenskapernas Kommission, (KOM (2011) 126), Förslag till Rådets förordning om domstols behörighet, tillämplig lag samt erkännande och verkställighet i mål om makars förmögenhetsförhållanden

Europeiska Gemenskapernas Kommission, (KOM (2009) 154), Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar och officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg

Europeiska Gemenskapernas Kommission, (KOM (2005) 65), Grönbok Arv och testamente

7.1.3 Rättsfall från EU-domstolen

Dom av den 15 september 1994 i mål C-452/93 P: Pedro Magdalena Fernandez mot Europeiska gemenskapernas kommission.

Dom av den 25 februari 1999 i mål C-90/97: Robin Swaddling mot Adjunction Officer.

Dom av den 6 mars 2008 i mål C-98/07: Nordania Finans A/S, BG Factoring A/S mot Skatteministeriet.

Dom av den 2 april 2009 I mål C-523/07, Korkein hallinto-oikeus mot Finland, REG 2009, S.I-0000.

Dom av den 22 december 2010 i mål C497/10 PPU: Mercredi mot Chaffe.

7.1.4 Svensk lagstiftning

Lag om vissa internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden (SFS 1990:272)

Lag om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap (SFS 1904:26)

7.1.5 Svenska förarbeten

SOU 2014:25 Internationella rättsförhållanden rörande arv

SOU 2010:59 - Underhållsskyldighet i internationella situationer - Underhållsförordningen, 2007 års Haagkonvention och 2007 års Haagprotokoll.

Prop. 1989/90:87 om vissa internationella frågor rörande makars förmögenhetsförhållanden

8 Litteratur

Bergquist, Ulf, *Internationell arvs- och bodelningsrätt – En kommentar*, Norstedts Juridik AB, Stockholm 2003

Bogdan, Michael, *Svensk internationell privat- och processrätt*, 8 uppl., Norstedts Juridik AB, Stockholm 2014

Foster, Nigel, *EU law Directions*, 3rd edition, Oxford University press, Oxford UK 2012

Korling, Fredric & Zamboni, Mauro, *Juridisk metodlära*, 1 uppl., Studentlitteratur AB, Lund 2013

Lehrberg, Bert, *Praktisk juridisk metod*, 5 uppl., I.B.A. Institutet för Bank- och Affärsjuridik AB, Warszawa 2006

Örtenhed, Kristina, *Hemvistbegreppet*, Iustus förlag, Uppsala 1991

Örtenhed, Kristina, *Bosättningsanknytningar i gränsöverskridande familjerättsliga förhållanden – En internationellt privat- och processrättslig studie*, första upplagan, 2006

8.1 Uppsatser

Omarsdottir, Ester. 2015 Hemvist enligt EU:s arvsförordning jämförd med den skatterättsliga hemvistprincipen i Sverige. Juridiska institutionen, Uppsala universitet. Finns att hitta på <http://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:780193/FULLTEXT01.pdf>

Bengtsson, Martin. 2014. Arvsförordningen – En analys av hemvist och dess innebörd. Juridiska institutionen, Uppsala universitet. Finns att hitta på: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:817503/FULLTEXT01.pdf>

Bergström Jessica och Carlsson, Eva. 2015. Lagval och behörighet i EU:s arvsförordning – konsekvenser av att bodelningsregler inte omfattas. C-uppsats. Internationella Handelshögskolan i Jönköping. Finns att hitta på: <http://hj.diva-portal.org/smash/get/diva2:812793/FULLTEXT01.pdf>